

Parisavtalen

Innholdsfortegnelse

Parisavtalen

Publisert 27.04.2017 av Miljødirektoratet

Parisavtalen skal styrke den globale responsen på klimautfordringene ved å redusere utslipp av klimagasser og styrke arbeidet med klimatilpasning.

Det var jubel for den nye klimaavtalen under avslutningsseremonien for klimaforhandlingene i Paris. Foto: United Nations photo, Flickr

Parisavtalen er den første rettslige bindende klimaavtalen med reell deltakelse fra alle land i verden. Avtalen ble vedtatt under klimaforhandlingene i Paris i Frankrike.

Avtalen trådte i kraft 5. november 2016. Det var 30 dager etter at minst 55 parter som til sammen står for mer enn 55 prosent av klimagassutslippene, hadde ratifisert avtalen. Stadig flere land ratifiserer Parisavtalen.

- Se FNs klimakonvensjons status for ratifisering av Parisavtalen

Holde oppvarmingen til godt under to grader

Gjennom Parisavtalen har landene satt seg som mål at den globale oppvarmingen skal holdes godt under to grader sammenlignet med førindustriell tid, og landene skal tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grad.

For å få til dette har landene vedtatt et mål om at verdens samlede utslipp skal slutte å vokse så raskt som mulig, og å oppnå balanse mellom menneskeskapt utslipp og opptak av klimagasser i andre halvdel av århundret.

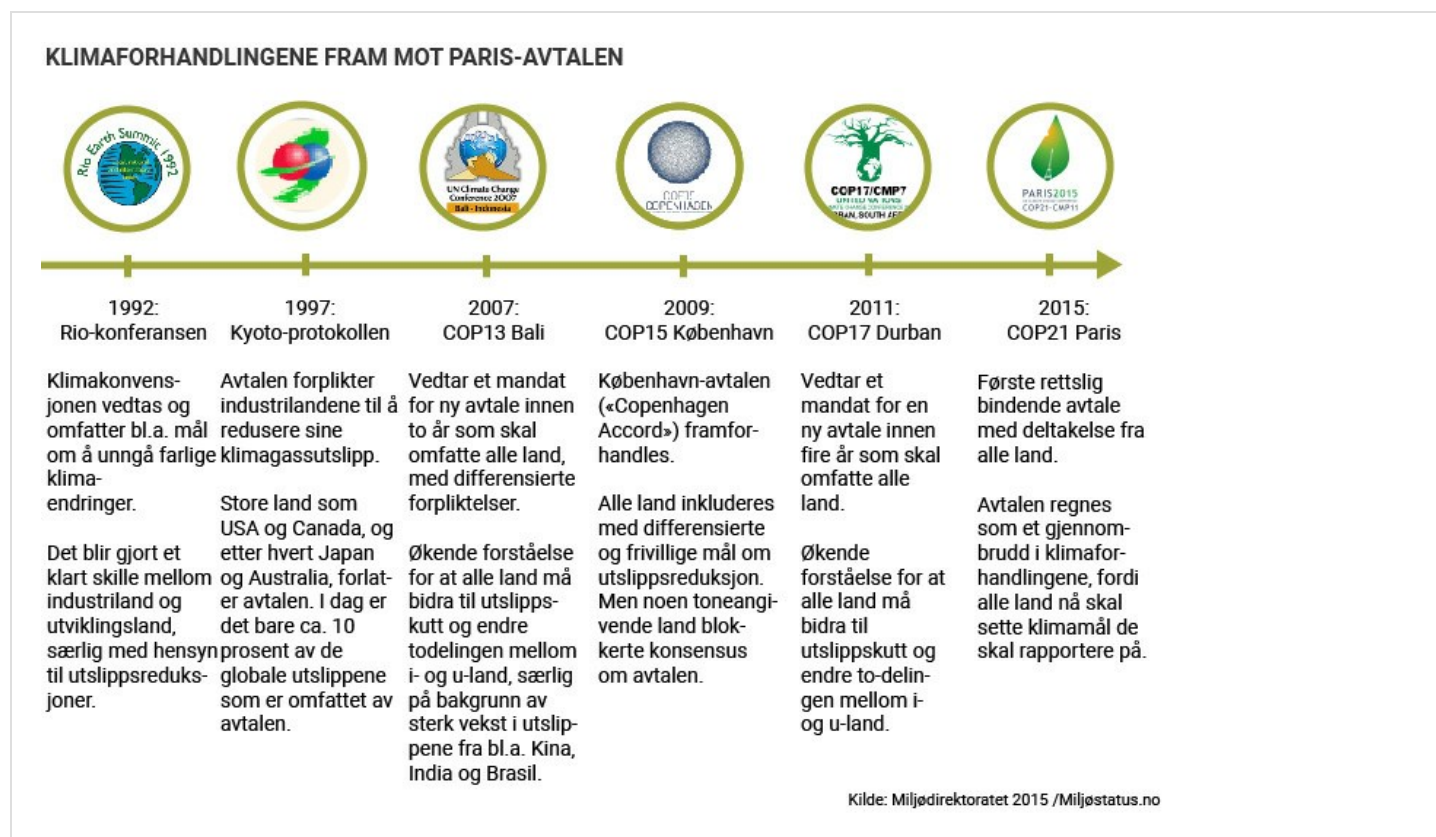
Alle land har plikter

Alle partene til avtalen har plikter og rettigheter i den nye klimaavtalen. Alle land skal ha utslippsmål de skal rapportere på, og alle landene skal melde inn sine nasjonale bidrag til gjennomføringen av avtalen til FN.

Parisavtalen regnes som et gjennombrudd i de internasjonale klimaforhandlingene under FNs klimakonvensjon, fordi tidligere avtaler som Kyotoprotokollen bare har forpliktelse for industriland.

Ettersom utviklingslandene står for en stadig økende andel av de globale utslippene, har det vært viktig å få på plass en avtale som også omfatter disse landene. Kina er for eksempel landet i verden med størst utslipp av klimagasser, og utslippene per innbygger er høyere enn for eksempel Sverige.

Figuren under viser noen viktige hendelser i internasjonale klimaforhandlinger siden FNs klimakonvensjon ble vedtatt.

Paris-avtalen skal bidra til en større innsats for å redusere klimagassutslipp og forsterke arbeidet med klimatilpasning. Avtalen inneholder også bestemmelser som gjør at innsatsen på klima vil styrkes over tid.

Hovedpunkter i avtalen

Noen av de viktigste bestemmelsene i Paris-avtalen er:

- **Formål:** Landene er enige om å begrense den globale oppvarmingen til «godt under 2 grader». Landene vil sette i verk tiltak for å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader sammenlignet med førindustriell tid
- **Globale utslipp:** Globale utslipp av klimagasser skal slutte å vokse så raskt som mulig. I andre halvdel av århundret skal det være balanse mellom menneskeskapt utslipp og opptak av klimagasser
- **Nasjonale utslippsmål:** Alle land er forpliktet til å sette nasjonale utslippsmål og oppdatere målene hvert femte år. Landenes innsats skal styrkes over tid
- **Gjennomføring av avtalen:** Status for gjennomføring av avtalen skal gjennomgås globalt hvert femte år og skal omfatte både status for utslippsreduksjoner, klimatilpasning og klimafinansiering. Den første slike gjennomgangen skal være i 2023
- **Klimatilpasning:** Avtalen fastsetter et mål om å styrke tilpasningskapasiteten og redusere sårbarheten for klimaendringer. Målet skal fungere som en veiviser for både nasjonalt tilpasningsarbeid og globalt samarbeid om tilpasning til klimaendringene
- **Tap og skade:** En egen artikkel i avtalen omtaler tap og skade på grunn av klimaendringer, både som følge av ekstremværhendelser og mer langsiktige effekter av klimaendringene. Avtalen nevner viktige mulige virkemidler for å redusere tap og skade, som tidlige varslingsystemer, forsikringsordninger, forebygging og beredskap. Avtalen gir ikke grunnlag for erstatning eller kompensasjon for tap og skade som følge av klimaendringene
- **Klimafinansiering:** Industriland skal bidra med klimafinansiering til utviklingsland. Andre land oppfordres til å frivillig gi denne type støtte. Under klimaforhandlingene i København ble det enighet om å mobilisere 100 milliarder amerikanske dollar i klimafinansiering til utviklingslandene hvert år innen 2020. Dette er omtalt som et minimum i en egen beslutning fra partsmøtet i Paris (står ikke i avtaleteksten) og skal videreføres til 2025. Innen 2025 skal landene skal bli enige om et nytt kollektivt mål for mobilisering av klimafinansiering til utviklingslandene
- **Markedsmekanismer og internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner:** Avtalen anerkjenner at land frivillig kan samarbeide om utslippskutt for å øke ambisjonene. Rammene avtalen etablerer for slikt samarbeid kan favne de markedsmekanismene som tidligere har vært brukt under FNs klimakonvensjon, men åpner også for nye typer samarbeid. Avtalen etablerer også en ny, sentralisert markedsbasert mekanisme, som gjør at landene kan bidra til å gjennomføre utslippsreduksjoner i andre land
- **Felles oppfyllelse av forpliktelser:** Avtalen åpner for at land kan gjennomføre sine forpliktelser i fellesskap. Disse bestemmelsene er i stor grad basert på tilsvarende bestemmelser i Kyotoprotokollen, og vil kunne romme det samarbeidet om felles oppfyllelse Norge og Island legger opp til med EU fram mot 2030
- **Rapporteringssystem:** Alle land skal nå rapportere på sine utslipp til FN og hvordan de ligger an i forhold til nasjonale mål. Avtalen etablerer et styrket målings- og rapporteringssystem som skal bidra til at landenes utslipp kan sammenlignes med de innmeldte målene og at fremgangen blir enklere å måle. Dette systemet skal utvikles over tid. Målet er å bevege seg mot et system med mest mulig felles regler for alle, men systemet tar hensyn til at landene har ulik kapasitet til å måle og rapportere utslipp
- **Klima og skog:** Avtalen sier at parter bør iverksette tiltak for å bevare og forbedre lagrene av klimagasser i økosystemer, inkludert skog. Landene oppfordres til å implementere og støtte rammeverket for å redusere utslipp fra avskoging og skogferringelse i utviklingsland («Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation (REDD) in developing countries», REDD+). Partene oppfordres til å bidra med resultatbasert finansiering til REDD+. Bestemmelsene favner også andre landarealer enn skog
- **Rettferdighet:** I arbeidet med utslippsreduksjoner og klimatilpasning skal landene ta hensyn til menneskerettigheter, urbefolkningsrettigheter, befolkningens rett til helse og utvikling, matsikkerhet, lokalsamfunnsrettigheter, rettigheter til flyktninger, barn, likestilling og styrking av kvinners stilling, rettferdighet mellom generasjoner, rettferdig arbeidsomstilling, anstendig arbeid, økosystemer og naturmangfold
- **Etterlevelse og gjennomføring:** Det etableres en ny mekanisme for å fremme gjennomføring og etterlevelse av avtalen. Mekanismen skal bestå av en ekspertkomité som skal legge til rette for landenes gjennomføring av avtalen og fungere på en måte som ikke virker som straff
- **Tre i kraft:** Avtalen vil tre i kraft og bli rettslig bindende når minst 55 parter, som representerer mer enn 55 prosent av de globale utslippene, har ratifisert avtalen. Denne terskelen ble nådd 5. oktober 2016, og avtalen trådte i kraft 30 dager etter.

Innsendte klimamål

Før klimaforhandlingene i Paris hadde til sammen 186 land meldt inn sine foreløpige nasjonale bidrag til den nye avtalen («Intended Nationally Determined Contributions», eller INDCs) til FNs klimasekretariat.

› Se alle bidragene hos UNFCCC

Ifølge FNs miljøprogram (UNEP), er de nasjonale målene som foreløpig er innsendt ikke nok til å begrense den globale temperaturøkningen til under to grader. Norge har – sammen med EU – satt et mål om å kutte utslippene med minst 40 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå.

FNs klimakonvensjon (UNFCCC)

>

- FNs rammekonvensjon om klimaendringer (Klimakonvensjonen) ble vedtatt i 1992 og er ratifisert av 195 parter.
- Det langsiktige målet er at konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren skal stabiliseres på et nivå som forhindrer en farlig og negativ menneskeskapt påvirkning på klimasystemet.
- Dette målet har blitt konkretisert gjennom Parisavtalen, der man ble enige om at den globale oppvarmingen må holdes godt under to grader sammenlignet med førindustriell tid – og vi skal tilstrebe 1,5 grads oppvarming.